

BERGEN- SALONGENE

SAMMENDRAG

Kreative
Loddefjord og
Olsvik

I samarbeid med
Bergen kommune og
Lisa Baxter, The
Experience Business.

BERGEN
KOMMUNE

Dette dokumentet ...

- Anerkjenner og takker alle som har deltatt ved å dele sjenerøst av sin tid, sine erfaringer, tanker og synspunkter i god samarbeidsånd.
- Er mer et arbeidsdokument enn et autoritativt verk.
- Er et øyeblikksbilde av en tremånedersperiode, med all sin uløste, motstridende uorden.
- Sammenfatter de «ledende» bidragene i et «fruktbart sammendrag» for å gi næring og stimulere til videre diskusjon og planlegging med og mellom Bergen kommune og lokalsamfunn/ innbyggerrepresentanter, inkludert kunstnere.
- Avstår fra å gi svar.
- Inviterer til videre utforskning av problemområdet.
- Hevder ingen form for eierskap til eller myndighet over innholdet.
- ... og tar ikke noens parti.

Takk til dere alle sammen for å være til stede. Lisa

The Experience Business

Innhold

Om Kreative Loddefjord og Olsvik	s. 2
Salong 1	s. 3
Salong 2	s. 7
Salong 3	s. 11
Liste over deltakere	s. 16

Kreative Loddefjord og Olsvik

Om prosjektet

Kreative Loddefjord og Olsvik bringer innbyggerne sammen for å undersøke hvordan kollektiv kreativitet kan hjelpe innbyggerne i Loddefjord og Olsvik å blomstre.

Programmet finansieres av Bergen kommune og leveres av Lisa Baxter, grunnlegger av The Experience Business (UK). Det tar opp i seg tanken om å sette mennesket i fokus og økosystemtenking for å oppmuntre til en dypere, mer empatisk forståelse av mennesker og steder som kan fremme felles utvikling av bærekraftig, kreativt engasjement drevet frem av felles ambisjon, formål og verdier.

Loddefjord og Olsvik er bydeler i Bergen som har en uforholdsmessig stor andel innbyggere med lav inntekt og lav utdanning. Bydelene har store grupper innvandrere som kom til Bergen på slutten av 1970- og 80-tallet. Det er få sosiale møteplasser, med kjøpesenteret som den viktigste sosiale arenaen. Idrett og den svært lokale musikkscenen spiller en viktig rolle i det som er et utfordrende miljø for ungdommer, med mange som dropper ut av skolen, blir unge uføre og arbeidsledige. Programmet er en del av Bergen kommunes svar på utfordringene, der man satser på å støtte kulturaktiviteter på grasrotnivå for å bidra til den enkeltes velferd og at samfunnet som sådan knyttes sammen og samarbeider.

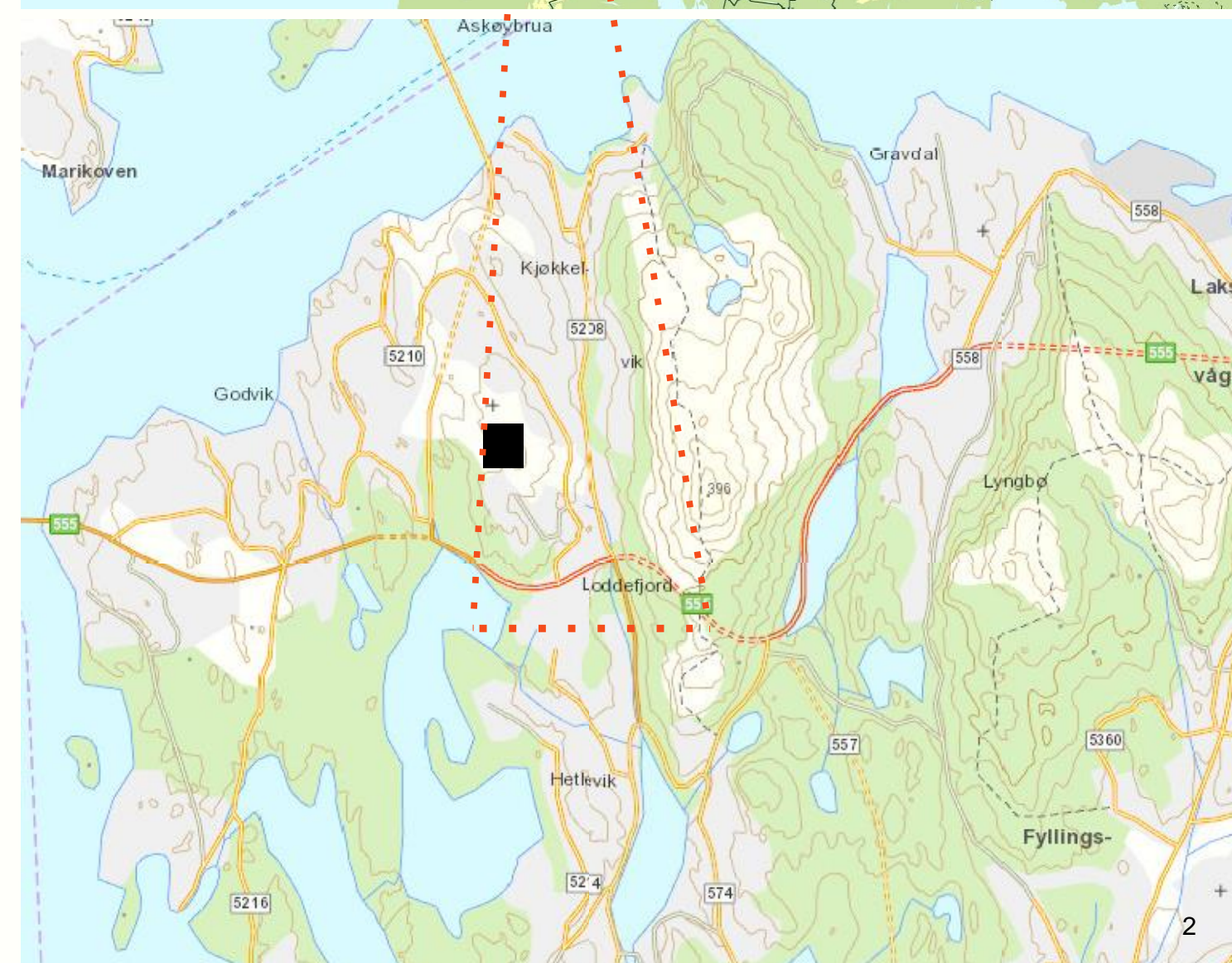
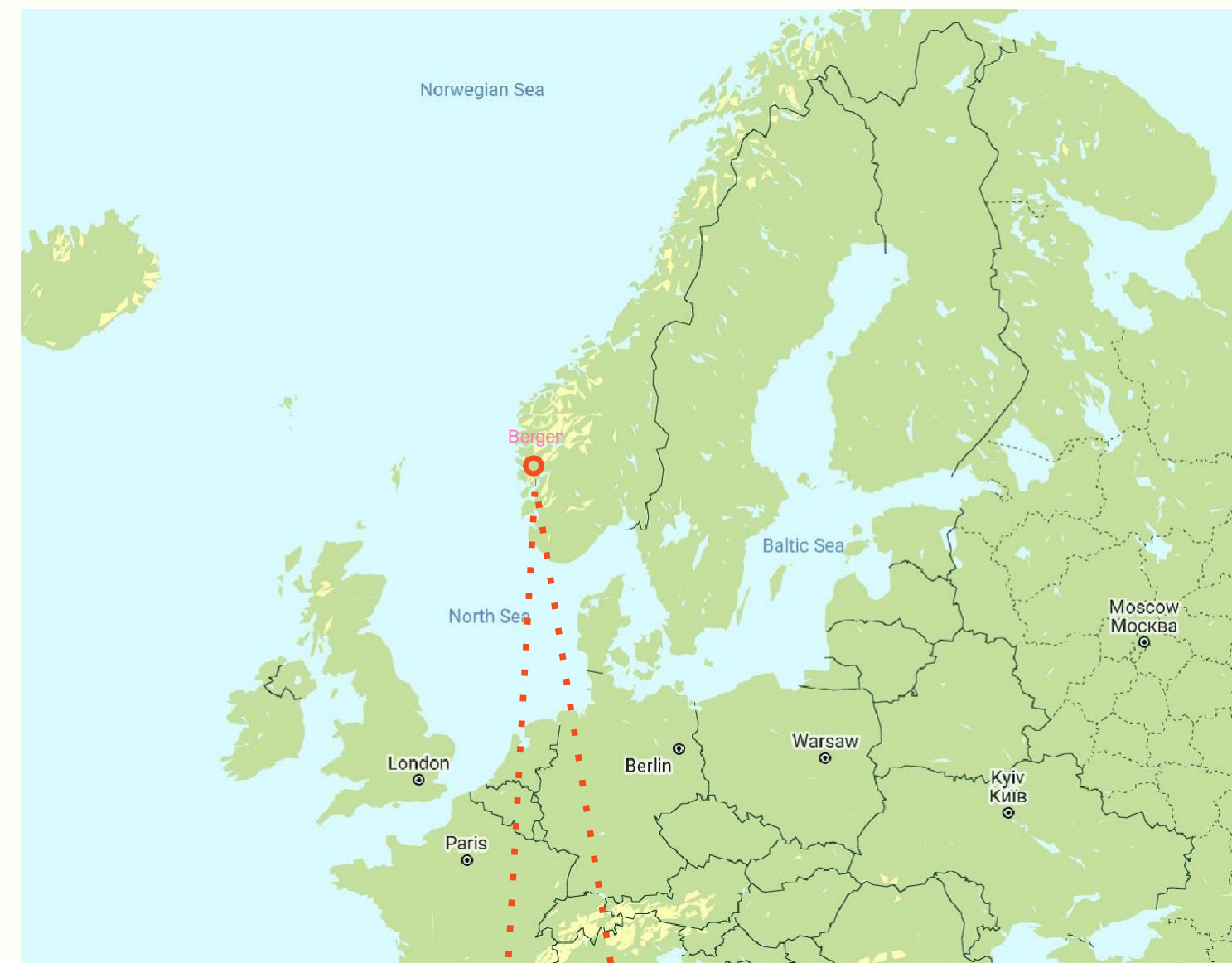
Høsten 2020 jobbet Lisa med representanter fra lokalsamfunnet, lokale bedrifter og Bergen kommune for å ta pulsen på Loddefjord og Olsvik og få noen tanker om hva «et blomstrende lokalsamfunn» kunne bety for dem.

Først tenkte vi at Bergen kommunes kulturarbeidere skulle engasjere innbyggerne i dialog for å bidra til felles utvikling av det lokale engasjementet. Men med koronapandemien og vår egen nyvunne læring oppsto det nye spørsmål som danner grunnlaget for de forestående *Bergen-salongene, juni 2021*.

Disse spørsmålene dreier seg om forståelsen av hva «lokalsamfunn» betyr, kunstnerens rolle i lokalsamfunnet og hvordan man skal takle den innebygde spenningen mellom offentlige midler/makt med en demokratisk tilnærming til et blomstrende lokalsamfunn.

Høsten 2021 vil vi gå løs på neste fase i programmet, omformulert som en eksperimentell prosess der kunstner, lokalsamfunn og Bergen kommune samarbeider på nye måter til beste for publikum. Ambisjonen er å utvide eksperimentet til andre bydeler i Bergen, der hver ny bydel lærer av den forrige slik at mennesker og samfunn kan blomstre, uansett hva akkurat det betyr for dem det gjelder.

*For nærmere informasjon send e-post til:
lisa@theexperiencebusiness.co.uk*

1

BERGEN- SALONGENE

Den flyktige
menneskelige
steds-
dynamikken

Foredragsholder

Diane Drubay – Samfunnsutvikler,
museumsstrateg, eventkurator.
dianedrubby.com

Dato

Mandag 14. juni 2021 kl. 15 GMT/
kl. 16 CET Zoom

– Den sanne oppdagelses-
reise består ikke i å finne
nye landskaper, men å se
med nye øyne

Marcel Proust

Hva vi svarer på

Det vanlige er at en institusjon tar kontakt på bakgrunn av egne eller finansieringskildens prioriteringer, som altfor ofte er drevet av velment egeninteresse.

Kartet stemmer ikke med terrenget, og terrenget – dvs. menneskene og lokalsamfunnene vi skal tjene og all den sosiale kapitalen som bor der – er i liten grad forstått.

Tankemodeller dreier seg gjerne om å problematisere mennesker som på en eller annen måte blir betraktet som mangelfulle eller som trenger forbedring.

Målsetningene fokuserer ofte på enkeltsaker og løsninger og ikke så mye på å se helhetlig og systematisk på det.

Utnyttelse og symbolpolitikk kan bli og blir ofte resultatet.

Hva vi ønsker

Desentralisere aktivitet til støtte for større individuell og samfunnsmessig medvirkning, selv-bestemmelse og egenorganisering.

Omfavne kompleksitet og operere på en menneske- og kontekstfokustert måte som tar sikte på å støtte, styrke og øke påvirkningskraften til beste for lokalsamfunnet.

Ta i bruk økosystemtenking med hensyn til hvordan vi forstår dynamikken i et lokalsamfunn.

Utvikle empati og øke den innbyrdes forbindelsen innad i og mellom lokalsamfunn for å gi næring til «det mellom-menneskelige økosystemet» på en måte som støtter opp om mangfold og muligheter for alle.

Systembasert velferd drevet frem av lokalsamfunnet fremfor bare å gå løs på problemene ett for ett uten en overordnet plan.

Lære av og finne inspirasjon i den eksisterende kulturelle økologien, en verdibasert tilnærming.

Våre spørsmål

Hva er de dominerende tankemodellene som hindrer kunst- og kulturorganisasjoner i å engasjere seg i komplekse systemer, og hvordan kan vi endre oppfatningene?

Hvordan kan systemer og økosystemtenking anvendes på hvordan vi prøver å forstå og engasjere oss i lokalsamfunnet?

Hvordan kan vi begynne å kartlegge et steds økosystem for å få en dypere forståelse av nettverksdynamikken innad i og mellom lokalsamfunn og den tilhørende eksisterende og potensielle sosiale kapitalen?

Hvordan kan vi bli et verdsatt og verdifullt bindeledd mellom disse nettverkene i lokalsamfunnets tjeneste?

Hva er de dominerende tankemodellene som hindrer kunst- og kulturorganisasjoner [og offentlige myndigheter] i å engasjere seg i komplekse systemer?

- **Vi vet best:** makten sitter sentralt, og beslutninger blir fattet ovenfra og ned på grunnlag av den herskende politikken og forutbestemte agendaer.
- **Deterministisk tankegang:** organisasjonene er drevet av velmente og velskrevne strategier og planer som allerede har sluttpunktet i tankene, hva suksess ser ut som og hvordan suksess skal måles. Dette er til hinder for responsiv, evolusjonær og ny praksis.
- **Rigide tankekart:** kommunale myndigheter ser stedet gjennom briller som ser på tjenester og infrastruktur og fastsetter sine mål og strategier deretter. Derfor overser de kompleksiteten og flyktigheten på det menneskelige plan.
- **På armlengdes avstand:** byråkratene opptrer fjernt fra lokalsamfunnene, i sine «behagelige stoler og kontorer», uten kontakt med kontroversen i det dynamiske menneskelige økosystemet de opererer i.
- **Overlevelse:** institusjonens hovedoppgave er å sikre egen overlevelse. Denne innadskuede og selvoppholdende tankemåten står i veien for en kultur preget av samarbeid og gjensidighet.
- **Silotenking:** hver avdeling i en organisasjon har sin egen «byråkratiske logikk» med tilhørende kompetanse- og ansvarsområder. Denne tilnærmingen fører til en fragmentert forståelse av konteksten man opererer i og dermed til fragmenterte løsninger og metoder.
- **Innskrenkende tenking:** man bruker beleilige samledata som er en overforenkling av den rike, komplekse, rotete menneskelige virkeligheten der ute.
- **Forutinntatte oppfatninger:** om hvem som er «publikum», «lokalsamfunn» og «kultur».
- **Begrense folk som er «uengasjerte» og «vanskelige å nå»:** det rådende synet at de som ikke velger å engasjere seg i kunstorganisasjoner på en eller annen måte er «kulturelt fremmedgjort», og en undervurdering av folks evne og mulighet til selv å innvirke på endring som fører til en tankegang der man «gjør mot» og ikke «gjør med».
- **Filtrering:** spørsmålene som blir stilt og «tingene» som blir lagt merke til opererer gjennom filtre som kan forvrengte virkeligheten ved å fjerne eller undertrykke det som ikke er ønsket eller som ikke passer inn, det som tilsynelatende virker irrelevant, og det som er rotete og komplekst.
- **Ekskluderende finansieringsprosesser:** prosesser som prioriterer dem som får tilgang til «utlysningen», som kan navigere i byråkratiet, og som har ferdighetene og kompetansen som kreves for å skrive en «god» søknad. Et system som støtter opp under konkurranse fremfor samarbeid, og som setter organisasjoner og samfunnsgrupper opp mot hverandre.
- **Beste praksis-tyranniet:** forsøker å kopiere og flytte det som fungerer godt og/eller effektivt andre steder uten å ta hensyn til konteksten.

– Ville noe egentlig forandre seg i et økosystem dersom en kunstinstitusjon forsvinner?

Hvordan kan vi endre oppfatningene?

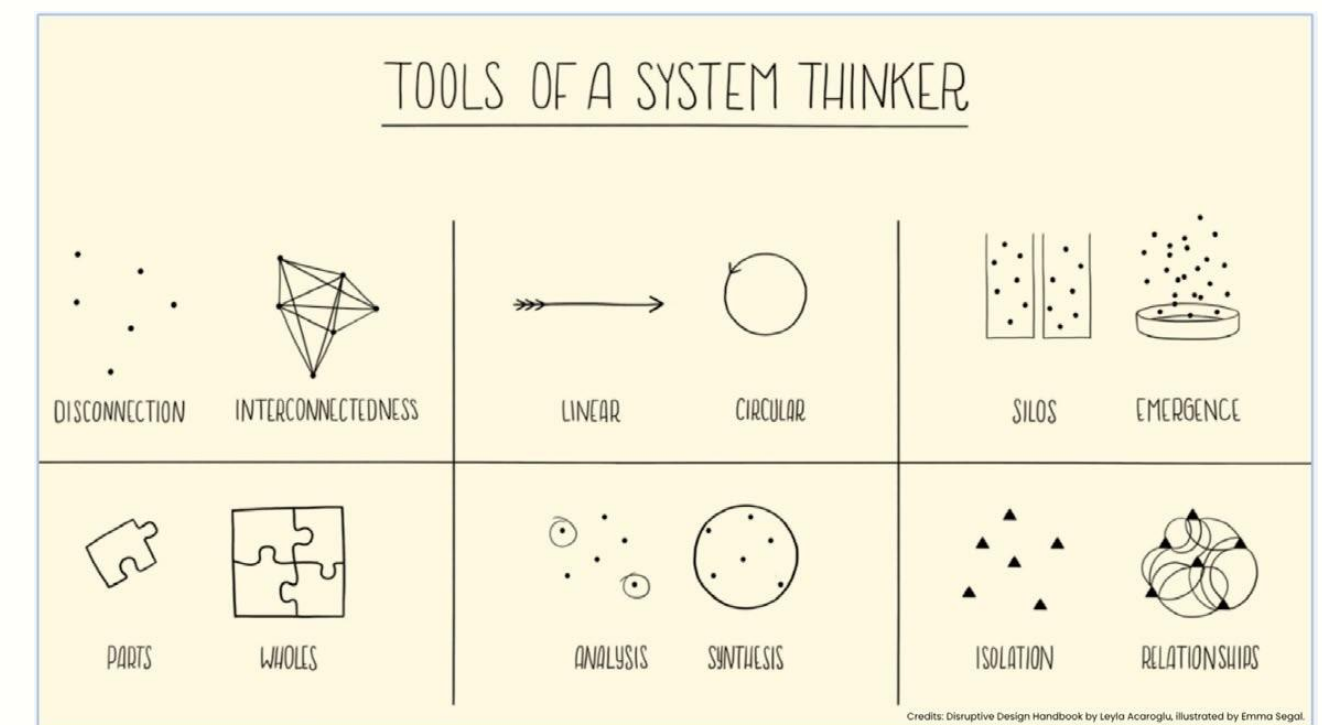
- **Kjempe for en virkelig inkluderende kultur:** Ved å bryte ned alt som er til hinder for innbyggerdeltakelse og aktivt lete opp alle som – uansett årsak – er underrepresenterte, fordi i et økosystem har alle betydning.
- **Innta et helhetlig, integrerende tankesett:** et som slutter opp om kompleksitet og ser på helheten heller enn å dele i fragmenter.
- **Oppmuntre til samarbeid og tverrfaglig praksis:** i vår egen organisasjon, mellom oss og våre institusjonelle samfunn (samfunnet som omgir institusjonen), og mellom vår organisasjon og ikke-institusjonelle samfunn.
- **Stille spørsmål ved hvordan vi forstår verden:** dataene våre, definisjonene våre og hvordan vi kategoriserer ting. Kvitte oss med vår tendens til å virke begrensende og sette søkelyset på blindpunktene våre.
- **Være åpen for muligheter og ting som dukker opp:** akseptere at resultatet ikke alltid trenger å være bestemt på forhånd.
- **Verdsette andre synspunkter:** anerkjenne og ta opp i seg de ulike måtene folk forstår og definerer hva kultur betyr for dem.

Hvordan kan systemer og økosystemtenking anvendes på hvordan vi prøver å forstå og engasjere oss i lokalsamfunnet?

- Desentralisere.
- Legge egoet til side.
- Danne oss et nytt begrep om oss selv som aktører i et større økosystem.
- Gå fra en ledelsesposisjon til en posisjon der man utvikler større samfunnsmedvirkning og den lokale evnen til å trives og blomstre.
- Anerkjenne og verdsette alles rolle, kompetanse, evner og potensial i økosystemet.
- Verdsette og måle forbindelseslinjer, hvor tette disse forbindelseslinjene er og hvor viktig det er å utveksle statistikk og demografi til gjensidig nytte.
- Ha tanke for sammenfiltrede systemer fremfor enkeltprosjekter.
- Ikke lete etter løsninger og prosesser som kan gjentas.
- Prøve ut, lære, tilpasse seg, utvikle seg i stedet for å planlegge, levere, måle.
- Prioritere flere små eksperimenter fremfor ett enkeltstående «grandiost prosjekt».
- Oppmuntre til et økosystem av innovatører som kan styrke hverandre.
- Gi rom for ting som dukker opp, for overraskelse og fiasko.

- Ha et lærende, risikovillig tankesett og søke å dempe den opplevde risikoen denne nye måten å jobbe på virvler opp.
- Respondere på menneskenes og stedets egenart.
- Jobbe langsommere og dypere fordi endring tar tid.
- Ønske uorden og uforutsigbarhet velkommen.
- Forkaste et rent resultatorientert tankesett.
- Være nyttig.

– Dersom du ønsker å komme raskt frem, gå alene. Dersom du ønsker å nå langt, gå sammen.

REFERANSE: <https://www.creativityandchange.ie/wp-content/uploads/2017/06/Disruptive-Design-Method-Handbook-by-Leyla-Acaroglu-Jan-17.pdf>

Hvordan kan vi begynne å kartlegge et steds økosystem for å få en dypere forståelse av nettverksdynamikken i og mellom lokalsamfunn og den tilhørende eksisterende og potensielle sosiale kapitalen?

- Start med nysgjerrighet.
- Gå utenfor organisasjonen.
- Se med nye briller og fokuser på menneskelige forhold, på relasjoner og skjæringspunkter.
- Ha kontakt med lokalbefolkningen og se verden gjennom deres øyne.
- Gå dit de er.
- Oppsøk, snakk, still spørsmål, gå i dybden, vær empatisk.
- Finn frem til dem som vanligvis ikke engasjerer seg eller som er usynlige, marginalisert eller oversett.
- Vær oppmerksom ditt eget privilegium og din egen makt og hvordan disse kan virke inn.

– Tenk på hvem som ikke deltar i valgene du tar. For deg som kommunal leder blir det dermed et valg og ikke inaktivitet. Det gir deg mulighet til å utvide synet på hvem som er en del av definisjonen av et samfunn.

Hvordan kan vi bli et verdsatt og verdifullt bindeledd mellom disse nettverkene i samfunnet?

- **Tilknytning starter hjemme:** Kvitt deg med silotenkingen, gå inn for tverrfaglige løsninger og støtt kommunikasjon og samarbeid mellom avdelinger.
- **Gjenopprett maktbalansen:** vær ydmyk, respekter alle, anerkjenn og verdsett innbyggernes kompetanse, anerkjenn at vi alle er likeverdige og har noe å bidra med.
- **Til beste for helheten:** ikke bare for deg.
- **Praktiser «radikal sjenerøsitet»:** ikke vær en portvokter, si «ja» ofte, forsøk å gi folk det de virkelig trenger, gi fra deg nøklene.
- **Finn fellesnevner:** gå fra å tenke «deltakelse» til å tenke «la oss bli kjent».
- **Bygg tillit:** gjennom oppriktige samtaler og «stå ute i regnet» for dem.
- **Dyrk relasjoner mellom likepersoner:** som utviklingsøvelse i ditt eksterne miljø for å knytte nettverk i økosystemet.
- **Bli en multiplikator:** støtt sosiale laboratorier som oppmuntrer til flere små aktiviteter som gir økosystemet rikdom, sammenheng og mangfold.
- **Verdsett prosessen:** fokuser mindre på resultatet og mer på «hvordan».

- **Åpne rommene dine:** bruk din «samlende autoritet» til å sette av plass for relasjonsbygging og/eller tilby plassen som en «beholder» for eksperimenter.
- **Samarbeid, skap noe sammen, utvikle noe sammen:** bare «gjør det sammen»!
- **Sett pris på de små ting:** til sammen blir de en kritisk masse.
- **Innta et utenfra-og-inn-perspektiv:** ta inn den lokale atmosfæren, finn ut hva folk er aktivt interessert i og hva som allerede skjer, og prøv deretter å finne verdiskapningen din.

– Det er faktisk veldig vanskelig å være et bindeledd fordi du må ha makt til å få folk sammen, men du må gi slipp på denne makten for å få folk til å blomstre.

2

BERGEN- SALONGENE

Kunstnerens
undervurderte
rolle i en sosial
setting

– Jeg tror ikke på kunsten.
Jeg tror på kunstnerne.

Marcel Duchamp

Foredragsholder

R.M. Sanchez-Camus – Kunstnerisk leder, Applied Live Art Studio
appliedliveart.com

Dato

Tirsdag 15. juni 2021 kl. 15 GMT/
kl. 16 CET Zoom

Hva vi svarer på

Makt og beslutninger ligger hovedsakelig hos finansieringskildene og hos institusjoner som overlater kunstnerne til en dagsorden og politikk de har lite engasjement i eller innflytelse på.

Finansieringssystemet støtter samfunnsengasjementet fra ett prosjekt til neste, noe som forverrer den dominerende gig-økonomien som undergraver kunstnerens økonomiske stabilitet og trygghet ytterligere.

Koronapandemien har på skremmende vis avslørt kunstnerens utrygghet og manglene ved systemet de opererer i.

Samfunnsengasjerende prosjekter blir bedt om å rettferdiggjøre seg på en måte som ikke er tilfelle for «høykunsten».

Samfunnsengasjerte kunstnere får minst finansiering, men bærer likevel den største byrden i forhold til ansvarlighet.

Hva vi ønsker

Bringe til overflaten, anerkjenne og verdsette kunstnerens rolle som investorer i samfunnet og anerkjenne alternative modeller for verdiskapning.

Øke samfunnets forståelse for og forestilling om a) kunstnerens rolle utover å være «innleid talent» og b) hvordan kunstnerisk praksis kan brukes i et bestemt samfunn og hvilke utfordringer/ forhåpninger dette avstedkommer.

Skape bærekraftig arbeid for kunstnere som endringsagenter og kreative katalysatorer.

Utvikle forhold for at en ny fremtid skal tre frem gjennom nye former for opplæring, støtte og investering for kunstnere.

Våre spørsmål

Hvilken verdi gir kunstnere lokalmiljøet og hvilke tilhørende kvaliteter må vi se etter når vi søker kunstnere til programmet?

Hvordan kan en kunstner introdusere seg, bygge opp tillit og på en meningsfull måte engasjere seg i en bydel de er «en del av»?

Hvordan kan kunstnere i sosiale sammenhenger best støttes og utvikles?

Hvilken verdi gir kunstnere lokalmiljøet?

- **Vi skaper et trygt rom:** eller et betraktende rom eller et nærende rom der folk kan komme og utforske sin individuelle og felles menneskelighet.
- **Vi bringer folk sammen:** for å inspirere, for å forsterke stemmene deres og noen ganger for å utfordre.
- **Vi skaper emosjonelle, varige opplevelser:** som fremkaller mektige følelser og emosjoner.
- **Vi har verktøy ingen andre har:** til å hente ut folks styrke, ta dem med på en reise som gir dem krefter, som oppmuntrer, aktiverer, skaper forbindelser, bygger relasjoner.
- **Vi er prosessorienterte:** for å sikre at alle har en sterk, samarbeidende, meningsfull opplevelse av reisen.
- **Vi gir en stemme til:** dem som i mindre grad er representert eller som ikke blir hørt.
- **Vi inkluderer:** dem som vi vet lider mest under eller som er satt på sidelinjen av eksisterende systemer. Vi har en utjevneende rolle.
- **Vi har helbredende makt:** som virker inn på den enkeltes og samfunnets velferd.
- **Vi bruker kunsten som en faktor for positiv endring:** kjernen i arbeidet vårt er å møte sosiale problemer og jobbe for samfunnsmessig/systemorientert endring.
- **Vi ser verden på en annen måte:** vi har en annen måte å tenke på og ser muligheter andre ikke ser og av den grunn kan vi ha ulike typer samtaler fordi vi ikke er en «autoritet».
- **Vi bryr oss:** vi er interessert i andre, vi lytter dypt og oppmerksomt, vi utforsker folks sannheter, vi gir aksept.
- **Vi «hvisker høyt»:** og dermed oppmuntrer vi folk til å komme nærmere og dele sine historier.

– Jeg har sett med egne øyne hvordan samfunnskunst er en faktor for positiv endring i lokalsamfunn, men også hvordan disse lokalsamfunnene kan tape mye når organisasjonene som deler ut kunstopdrag leverer mangelfulle eller dårlig planlagte strategier som stiller lokalsamfunnet på sidelinjen i den kreative prosessen i stedet for å invitere dem til å være sentrale aktører.

Hvilke tilhørende kvaliteter må vi se etter når vi søker kunstnere til programmet?

- **Mot:** til å gå inn i et ukjent miljø og inn i usikkerhet, uten frykt for å mislykkes.
- **Åpenhet:** overfor mennesker, muligheter, overraskelser.
- **Nysgjerrighet:** overfor mennesker og samfunn, drevet av en dyptgående evne til å lytte aktivt.
- **Ydmykhet:** forstå din egen privilegerte stilling, se på menneskene du jobber med som eksperter i kraft av seg selv, sette eget ego til side.
- **Proessorientert:** anerkjenne at prosessen er like viktig som resultatet, om ikke viktigere. Motstå fristelsen til å skape «en lykkelig feiring» dersom den jukser i denne prosessen.
- **Naivitet:** gå inn i hvert prosjekt som om det er det første og anerkjenne hvert prosjekt som unikt.
- **Samarbeid:** drevet av medvirkning og felles prosjekt.
- **Kommunikasjonsevner:** også utover det språklige.
- **Verdsette tillit:** som middel til å gjøre deg fortjent til din plass i deres verden.
- **Empati:** søke å forstå og virkelig bry seg om hva andre føler og handle til deres beste.
- **Tålmodighet:** vente, gå i det tempoet som er riktig for folk, ta et skritt tilbake om nødvendig.

– Jeg har sett folk kikke ut bak gardinet og tenke at jeg kommer fra myndighetene og skal kontrollere dem. Jeg har opplevd at folk snakker åpent til meg om rasisme, kjønnsdiskriminering og sinne over politiske debatter. Noen ganger befinner jeg meg på den motsatte siden i spørsmålet, men jeg må legge mitt personlige ego til side og oppdage medfølelse, solidaritet og aktiv lytting.

– Jeg har sittet på en benk i parken og gått inn i bruktbutikk og bare begynt å snakke med folk. Jeg har banket på 250 dører i et boligområde.

Hvordan kan en kunstner introdusere seg, bygge opp tillit og på en meningsfull måte engasjere seg i en bydel de er «en del av»?

- **Tilstedeværelse:** være der, være til stede, bli sett, være «i» lokalmiljøet, involvere seg.
- **Gå dit folk er:** biblioteker, vaskerier, bruktbutikker osv.
- **Bygge opp tillit:** være åpen, engasjere seg i samtaler, lytte godt, få folk til å føle seg verdsatt og hørt.
- **Åpenhet:** åpne opp prosessene og slippe folk inn.
- **Bo der:** leie en leilighet der, være en person som hører til der for en periode.
- **Ta seg tid:** ikke forhaste seg, bevege seg i takt med tilliten, unngå å bli kastet uti på dypet.
- **«Stå ute i regnet»:** gjøre det du har lovet, uansett hvor vanskelig det måtte være, selv om det betyr at du må stå ute i regnet.
- **Stå til tjeneste:** delta på møter, melde seg frivillig, hjelp, bli med, tenke lenger enn kunsten.
- **Leke med folk:** humor bryter ned barrierer og jevner ut forskjeller.
- **Finne samfunnets bindeledd:** jobbe med dem for å åpne dører for deg og introdusere deg i miljøet.

Hvordan kan man gi kunstnere i sosiale kontekster bedre støtte?

- **Jobb med kunstnere:** ikke bare se på kunstnere som tjenesteytere. Inviter dem inn, se på dem som samarbeidspartnere og en del av laget.
- **Verdiprosess:** ta en ny diskusjon på hva verdi betyr utover «kritisk mottak» og «estetisk verdsettelse», «den ærbare kunstneren» og det «polerte resultatet». Verdsett i stedet en «sterk, samarbeidsorientert og meningsfull prosess» og ikke bare sluttresultatet.
- **Omsorg:** samfunnsengasjerte aktører jobber ofte med sårbare mennesker i vanskelige situasjoner. De kan havne i kontroversielle situasjoner uten støtte, noe som er følelsesmessig belastende. Kunstnerne må kunne føle seg trygge. Deres velferd må støttes, akkurat som velferden til andre fagpersoner i tilsvarende vanskelige situasjoner.
- **Budsjett for støtte fra lokalsamfunnet:** samfunnsengasjerte kunstnere ser at de jobber med folk med store behov og likevel har de små ressurser til rådighet. Gi tilleggsstøtte slik at det er mulig å støtte og løse opp hindringene som står i veien for at folk skal delta. Ta med i beregningen utgifter til oversettere, adkomstbehov, transport, barnepass osv. Dette krever en annen måte å budsjettere samfunnsengasjert praksis på utover atelier, materiell og tid.
- **Vær spesielt obs på elektronisk datautveksling (EDI):** det må settes av nok tid, ressurser og tanke til de mange og spesifikke vurderingene rundt elektronisk datautveksling for å sikre at det er fullt ut integrert i alle praksisområdene.
- **Nok tid og rettferdig lønn:** lag tydelige retningslinjer som anerkjenner den «egentlige» tiden og kompetansen som trengs for å engasjere seg i god, varig, sosialt engasjert praksis – for å la kunstnere «forankre seg i området», møte folk, bygge relasjoner og tillit, støtte «dypt, lokalt eierskap» og utviklingsprosess.
- **Finn den nødvendige balansen mellom pragmatisme og idealisme:** Kunstnerens praktiske behov må støttes så mye som mulig for å frigjøre tid og energi til det pågående arbeidet. Noen av de pragmatiske elementene kan komme fra kravene fra finansieringskildene eller fra oppdragsgiverne, og disse må være realistiske og forholdsmessige.
- **Fleksibilitet:** Finansieringskildene og oppdragsgiverne må unngå å sette for mange begrensninger og forutsetninger for arbeidet og unngå å stille for mange krav til ytelse, tidshorisont, mål og styringsindikatorer. Unngå for all del symboltiltak.
- **Ha tillit til kunstneren:** tro på prosessen og vær åpen for hva som kommer ut av det.
- **Forvent å mislykkes som del av prosessen:** «Kopier forskeren» og se på prøving og feiling som viktige for læringen. Støtt kunstnerens og samfunnets rett til å ta risiko.
- **Støtt kunstnernes nettverk og utvikling:** skap muligheter for at samfunnsengasjerte kunstnere skal kunne dele sin praksis og utvikle et nytt språk for arbeidet sitt og lære av hverandre. Skap muligheter for opplæring og utvikling. Sjekk ut området slik at alle vet hvem som er der ute. Del relevant informasjon for å støtte kunstnere i å finne muligheter, skrive gode søknader og manøvrere i systemet.

– ... vi bør ikke måle verdi eller knytte verdi utelukkende til et kunstobjekts materielle egenskaper eller en kunstners produktivitet eller hvor mye kunstneren produserer eller hvor stort prosjektet er.

– På samme måte som en bygningsingeniør er omgitt av mange andre fagfolk som vil få huset til å stå oppreist, kan kunstnernes arbeid ... være mer sentralt som en del av byutviklingsmiljøet. Da vil risikostyringen måtte gi litt etter for det uventede og for ukjent terreng.

3

BERGEN- SALONGENE

Offentlige
midler,
beslutninger og
makt

Foredragsholder

Deborah Cullinan – Direktør, Yerba Buena Center for the Arts (US) og en av grunnleggerne av CultureBank ybca.org

Dato

Onsdag 16. juni 2021 kl. 15 GMT/
kl. 16 CET Zoom

– Vi kan ikke løse våre problemer med samme tenkning vi brukte da vi opprettet dem.

Albert Einstein

Hva vi svarer på

Maktbalansen favoriserer finansieringskilden, og prioriteringene blir i stor grad bestemt av dem.

Tendensen går i retning av hierarki og kontroll, noe som er et hinder for innovasjon.

Finansieringen holdes i atskilte siloer, tilegnet enkeltstående engangsprosjekter som er avhengige av spesifikke pengestrømmer.

Investeringen blir derfor ofte fragmentert og transaksjonspreget.

Lokalsamfunnets aktiva blir sjelden anerkjent eller utnyttet, og samfunnsengasjementet kan forfalle til å bli symboltiltak.

Hva vi ønsker

En mer likeverdig maktbalanse som klarer å manøvrere i spenningsfeltet mellom det offentlige og det sivile samfunn.

Alternative strukturer og økonomiske løsninger som støtter selvbestemmelse, kulturdemokrati og distribuert ledelse.

En bevegelse vekk fra instrumentalisme til et samfunns helhetlige helse.

En verdibasert tilnærming til samfunnsengasjement som støtter foretaksomhet og innovasjon fra bunnen og opp.

En løsning som støtter løpende, bærekraftig aktivitet som lever sitt eget liv.

Et system for investering, beslutninger og ansvarlighet som er transparent og forholdsmessig.

Våre spørsmål

Hvor kan vi gå fra å finansiere «samfunnstiltak» til bærekraftig samfunnsinvestering?

Hva slags finansierings- og budsjetteringsordninger kan støtte en likeverdig maktbalanse?

Hva skjer med ansvarlighet i et eksperiment uten noen forhåndsdefinerte målbare mål eller resultater?

Hvilke muligheter og utfordringer skaper alt dette for Bergen kommune, og hvordan skal vi gripe dem an?

Hvordan kan vi gå fra å finansiere «samfunnstiltak» til «bærekraftig samfunnsinvestering»?

- **Avpolitiserer beslutningsprosessen:** unngå kortsiktige politiske stemningsbølger på kommunalt nivå der prioriteringene endrer seg fra valg til valg, og i stedet introdusere bærekraftige tiltak som gir stabilitet og kontinuitet.
- **Satse langsiktig:** flytte strukturene over mot «dype, langsiktige sentrale relasjoner» fordi endring tar tid.
- **Skape like muligheter:** bli kvitt ordet «kunstner» og godta at vi alle er kreative på vår måte.
- **Grip fatt i ulikhet på systemnivå:** ved å utvikle nye investeringsmodeller som omgår de etablerte maktstrukturene og forsøker å oppnå reell representasjon fremfor å representere dem som har størst interesse i en bestemt sak.
- **Jobbe på flere nivåer:** unngå det «grandiose prosjektet» og forsøke å komme i inngrep med folk der de befinner seg, enten det er ved å droppe innom, gå på arrangementer, delta på eller engasjere seg i kulturen i lokalsamfunnet.
- **Oppmuntre til kreativ gründerånd:** i regi av lokalsamfunn og sammen med andre.
- **Kvitte seg med konkurrerende praksiser:** støtte mer likeverdig og inkluderende praksis i prosessen med å få tilgang til økonomisk «investering».

- **Vurder alternative synspunkter:**
 - fra «leverandører» til «støttespillere»
 - fra «finansieringskilder» til «investorer»
 - fra «intervensjon» til «forpliktelse»
 - fra «transaksjonell» til «transformasjonell»
 - fra «produkt» til «prosess»
 - fra «instrumentell verdi» til «iboende verdi»
 - fra «objektbasert praksis» til «relasjonell praksis»
 - fra «å lage noe» til å «bygge lokalsamfunn»
 - fra en «underskuddsmentalitet» til en «verdibasert tilnærming»
 - fra «problem» til «mulighet»
 - fra «ovenfra og ned» til «nedenfra og opp»
 - fra «til og for» til «av, ved og med»
 - fra «felles utvikling» til «selvbestemmelse»
 - fra et «velferdstankesett» til et «evnetankesett»
 - fra «konsultasjonstretthet» til «deltakende budsjettering»
 - fra «delegering» til «representasjon»
 - fra «konkurransen om ressursene» til «retten til ressursene»

Lokalsamfunn

- **Overføre kulturmakten til lokalsamfunnene:** ta aktivt del i lokalsamfunnene på deres vilkår, oppmuntre dem til å innta lederposisjonen fordi «de er de beste til å bygge modeller for seg selv».
- **Lokale paneler og representasjon:** folk bestemmer selv hva slags kreativ aktivitet de ønsker og får støtte til å velge hvilke kunstnere de skal jobbe sammen med.

- **Dyrke frem den lokale kreative økonomien:** tilby såkornoppdrag for å pleie eksisterende, nyoppstått og latent kreativitet fra lokale kunstnere og folk som kanskje ikke definerer seg selv som kunstnere.
- **Utvikle det kreative økosystemet innenfra på en organisk måte:** Omdefinere folk som «skapere», gi støtte til deres kreative selvtillit, investere i utvikling av ferdigheter, redusere byråkratiet, oppmuntre til deltakelse, prioritere selvbestemmelse, stole på dem og i den forbindelse øke kapasiteten og bygge opp etterspørsel.
- **Multiplikatoreffekt:** støtte flere små aktiviteter som er initiert og ledet av innbyggerne.
- **Utnytte eksisterende evner:** finne ut hvilke evner som finnes og la folk bruke disse til å bestemme selv hva det er de setter pris på, ønsker og hvordan.

Kunstnere

- **Garantert kunstnerinntekt:** tenke nytt om kunstens, kulturens og kreativitetens rolle i lokalsamfunnets liv og gi kunstnere en garantert inntekt, uten betingelser.
- **Kunstner som endringsagent:** kjempe for deres rolle som endringsagenter, som investorer på et tidlig tidspunkt, og kreve byggere heller enn prosjektleverandører.
- **Kunstner i tjeneste:** Flytte makt til og bygge opp kapasitet for kunstnere og kunstnerdrevne foretak som jobber «i samfunnets tjeneste».
- **Kunstnerboliger:** oppmuntre kunstnere til å bo i et lokalsamfunn/ på et sted og på kreativt vis bo seg inn i dets eksisterende infrastruktur – butikker, restauranter, kafeer osv.

– Det som teller som politiker er hva du kommuniserer om hvordan du skaper verdier for samfunnet og for at velgerne skal gjenvelge deg ... noen ganger er det en tendens til at man av politiske årsaker favoriserer de kortsiktige prosjektene som har noe nytt ved seg ... det er et problem fordi noen ganger er det du trenger finansiering som er stabil.

– Jeg tror vi kommer fra noe som i stor grad er en verdibasert tilnærming, at lokalsamfunnet har iboende verdier, at vi anerkjenner lokalsamfunnene som kreative helt fra starten, og vår oppgave er å kaste lys over kreativiteten som allerede eksisterer.

– Vi er ... på vei til virkelig å tenke nytt om en kunstorganisasjons rolle i lokalsamfunnets liv, i byens liv. Måten vi gjør det på er ved å flytte makten til kunstnerne og kunstnerdrevne foretak som jobber i lokalsamfunnets tjeneste for å fremme rettferdighet, helse og velferd.

Hva slags finansierings- og budsjetteringsordninger kan støtte en likeverdig maktbalanse?

- **Forenkle strukturen og byråkratiet:** for å gjøre tilgangen til og styringen av prosessen lettere for alle.
- **Distribuert ledelsesmodell:** for å dele beslutningsmyndighet på flere representanter for innbyggerne/ lokalsamfunnet.
- **Innta en tilnærming med en «felles fremtid»:** når beslutningsprosessen er desentralisert og preget av samarbeid, er ressursene rettfærdig fordelt til alles beste og alle handler for å fremme «felles rikdom», uansett hvordan det er definert.
- **Deltakende budsjettering:** lokalsamfunnene har makt til å velge og kan bestemme hvilken investering som kreves – og hvordan – gjennom overveielse.
- **Opplevd erfaring som ledelsesmodell:** skape og støtte de rette betingelsene for å la folk gjøre det de kan best, anerkjenne og bruke deres erfaringer, styrker og evner til å drive frem beslutninger, planlegging, ledelse og levering.
- **Paneler og oppdragsmidler:** paneler bestående av representanter for lokalsamfunnet/ innbyggerne gis støtte til å sette sammen en orientering basert på hvilke oppgaver de ønsker å sette ut, vurdere innleverte løsninger og tildele oppdrag.
- **Integrerende tilnærming:** gå vekk fra todelingen mellom kunstner og lokalsamfunn til en situasjon der kunstneren er en del av og kommer fra lokalsamfunnet.

– Dersom du kommer fra fattigdom, dersom du er flyktning, har du måttet takle vanskeligere ting enn mange av oss har måttet klare i livet.

– Hvordan skal vi støtte deg og din definisjon av suksess slik at det er lokalsamfunnet som bestemmer, og det er innbyggerne som bestemmer hva de vil at disse ressursene skal gjøre for dem.

Hva skjer med ansvarlighet i et eksperiment uten noen forhåndsdefinerte målbare mål eller resultater?

- **Gi slipp:** unngå å være formanende om «hvordan», gi avkall på de nødvendige forutbestemte målsetningene, målene og styringsindikatorerne, ikke bli fiksert på styring og rammer, la folk utvikle sin egen definisjon av hva suksess er.
- **Grasrotansvar:** la folk være ansvarlige for seg selv og sitt lokalsamfunn heller enn overfor finansieringskilden/ myndighetsorganet.
- **Gi folk handlingsrom:** ikke sett tvangstrøye på folk og programmer.
- **Ønsk fiasko velkommen:** oppmuntre folk til å gjøre et forsøk, oppmuntre til reflekterende praksis og til å lære av små pilotprosjekter og eksperimenter, til å vokse og utvikle ferdigheter og selvtillit.
- **Små åpne midler:** inviter «anbydere» til å bestemme hva de ønsker å gjøre og oppnå og hvordan de vil holde seg selv til ansvar for det.

Hvilke muligheter og utfordringer skaper alt dette for Bergen kommune?

Utfordringer

- **Den svingende politiske pendelen:** den korte politiske tidsrammen og uunngåelige endringen i politisk makt og politiske agendaer.
- **Rive ned paternalismen:** løse opp gjeldende hierarkier, gi avkall på den byråkratiske impulsen til å kontrollere og måle, avgi makt og støtte lokalsamfunnene og innbyggergrupper i selvbestemmelse.
- **Kommunesiloer:** hvordan kan man bygge ned silotenkingen på kommunalt nivå for å omfavne en mer helhetlig, økosystemisk tilnærming til samfunnsmessig blomstring og en forening av ressurser som strekker seg utover «kulturbudsjettet» for å møte felles mål.
- **Innbyggeren som mottaker:** endre tankesettet fra en underskuddsbasert til en verdibasert mentalitet og anerkjenne det store uutnyttede potensialet som ligger i innbyggerledet aktivitet.

Muligheter

- **I det lange løp:** finne varig investering i kunst, kultur og kreativitet som en ønskelig, gjennomførbar og bærekraftig vei til å nå strategiske mål på grasrotnivå. En endring vekk fra «prosjektfinansiering» til «driftsfinansiering».
- **Ønske flere eksperimenter velkommen:** anerkjenne verdien av å feile gjennom å bygge mer kreative, motstandsdyktige og blomstrende lokalsamfunn på lang sikt ved å støtte et gjensidig forsterkende økosystem for innovasjon og eksperimentering.
- **Demokratisering:** anerkjenne og verdsette andre folks definisjoner av hva kultur og kreativitet er for dem og støtte måtene dette gir seg utslag på for et sted, i et nabolag, i lokalsamfunnet.
- **Veien er målet:** verdsette de iboende prosessbaserte og relasjonelle aspektene ved kreativt samfunnsengasjement like mye som de «instrumentelle» resultatene.

– Selvsagt sier du ikke til dem: ‘Å, du kan bare feile og kaste bort penger’. Nei. Det du sier er: ‘Gjør det du må gjøre ifølge prinsippene du selv har skrevet ned. Du vil definere hva suksess er og hva det ikke er, og du vil bestemme når dette skal ta slutt, når det ikke fungerer og gå videre til det som kommer etterpå.’

En stor takk til alle som har deltatt og brukt av sin tid, visdom og erfaring.

Våre deltakere i alfabetisk rekkefølge:

Adam Jay Coleman

Head of Strategic Development and Partnerships Eden Court Highlands

Airan Berg

Kunstnerisk leder for Festival der Regionen og kunstnerisk leder for ulike prosjekter: Orfeo & Majnun, Floods of Fire, Occupy Culture

Alan Lane

Kunstnerisk leder, Slung Low

Alex Sarian

President & CEO, Arts Commons

Benjamin Hogstad

Avdelingsleder Fyllingsdalen og Laksevåg kulturkontor

Birgitta Ralston

Designer / en av grunnleggerne av Ralston Bau, Idealist Institute og Bioregion Institute

Carmen Salas

Uavhengig kurator og kulturprodusent. Grunnlegger og kunstnerisk leder av Connecting the Dots (Mexico City)

Cecilie Krohn

Utviklingskoordinator for Loddefjord og Olsvik

Charles Landry

Byrådgiver og opphavsmann til begrepet kreativ by

Chrissie Tiller

Skribent, tenker, utøver

Dadirai Tsopo

Prosjektleder, Creative Civic Change, Birmingham

Deborah Cullinan

Direktør for Yerba Buena Center for the Arts (YBCA)

Diane Drubay

Grunnlegger av We Are Museums

Dr Leila Jancovich

Dosent i kulturpolitikk og deltakelse, University of Leeds

Feras Alsaggaf

Grunnlegger, Biomimicry Arabia

Grace Bremner

Senior programkoordinator for Creative Civic Change

Harm-Christian Tolden

Kommunaldirektør for Byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling, Bergen kommune

Hilde Danielsen

Forsker I, Norge

Ingrid E. Handeland

Direktør i Norsk publikumsutvikling

Irene Kinunda

Kunstner og innbygger

Jenny Williams, BEM

Direktør, Revoluton Arts CIC

John Kristian Øvrebø

Kultursjef, Bergen kommune

Karen Smith (hun/henne)

Skribent, forsker, tilrettelegger, evaluator, utøver

Katrine Meisfjord

Uavhengig kunstner

Katrine Nødtvedt

Byråd for kultur, mangfold og likestilling

Kristi Guldberg

Bibliotekar, Bergen Offentlige Bibliotek

Lisa Baxter, FRSA

Grunnlegger, The Experience Business

Lucy Harper

Designer, grunnlegger av Studio Lah

Ole Ludvig Krüger

Fagsjef, avdeling for rytmisk musikk og visuell kunst, Bergen kulturskole

Petra Rahm

Kunstner

R.M. Sanchez Camus (han/de)

Kunstner og direktør, Applied Live Art Studio (ALAS)

Siri Breistein

Prosjektleder, publikumsutvikling, Byrådsavdeling for kultur, mangfold og likestilling, Bergen kommune

Siri Gloppen

Professor i statsvitenskap, Universitetet i Bergen, Director Centre on Law & Social Transformation

Sloan Leo (de/dem)

CEO, FLOX Studio, Inc

Stacy Brafiel

Kunstner

Susanne Ørbeck

Markedskoordinator ved Vestkanten kjøpesenter

Synnøve Marie Vik

Spesialrådgiver, Fagavdeling for kunst og kulturutvikling, Bergen kommune

Tina Redford (hun/henne)

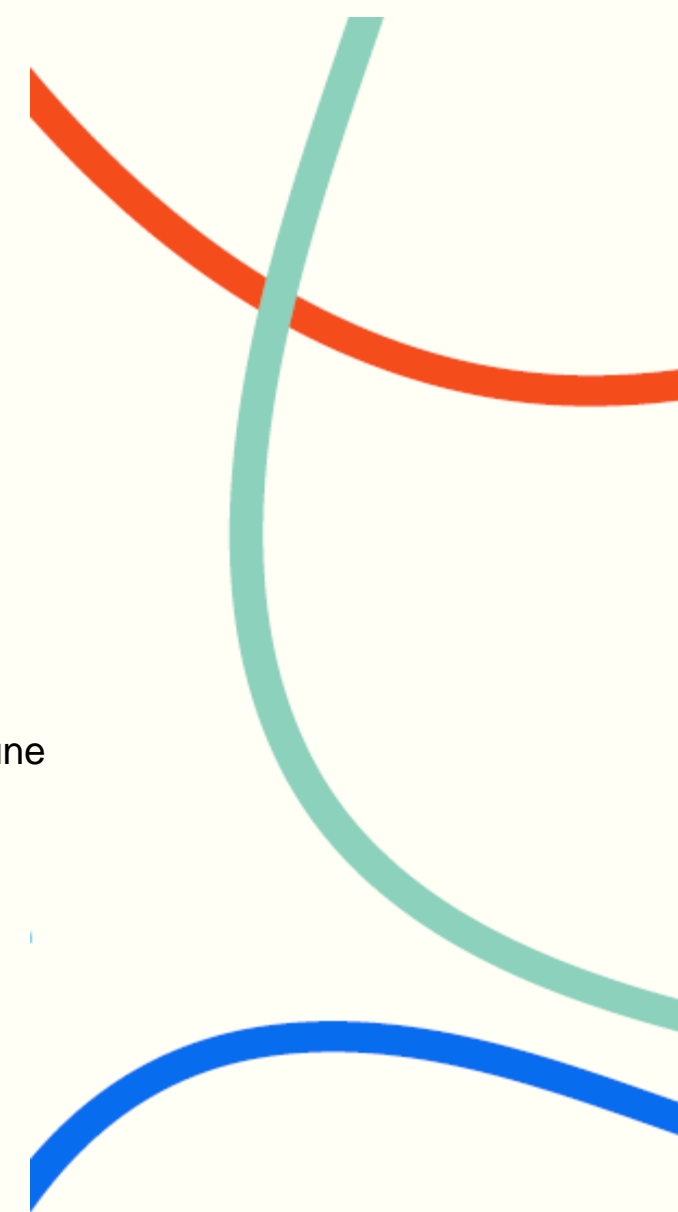
Kunstnerisk leder, LeftCoast

Torgeir Uberg Nærland

Forsker II, Norge

Vincent Mrimba

Kulturdirektør, Bergen kommune

Kreative
Loddefjord
og Olsvik

I samarbeid med
Bergen kommune og
Lisa Baxter, The
Experience Business.

BERGEN
KOMMUNE